

Filoláos

Testimonia DK 44 A

A 1 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum VIII, 84-85 Marcovich

Φιλόλαος Κροτωνιάτης Πυθαγορικός. παρὰ τούτου Πλάτων ὠνήσασθαι τὰ βιβλία τὰ Πυθαγορικά Δίῳνι γράφει. ἐτελεύτα δὲ νομισθεὶς ἐπιτίθεσθαι τυραννίδι. καὶ ἡμῶν ἐστὶν εἰς αὐτόν·

τὴν ὑπόνοιαν πᾶσι μάλιστα λέγω θεραπεύειν·

εἰ γὰρ καὶ μὴ δρᾶις, ἀλλὰ δοκεῖς, ἀτυχεῖς.

οὕτω καὶ Φιλόλαον ἀνεῖλε Κρότων ποτὲ πάτρι,

ὥς μιν ἔδοξε θέλειν δῶμα τύραννον ἔχειν.

(85) δοκεῖ δ' αὐτῷ πάντα ἀνάγκη καὶ ἀρμονίαι γίγνεσθαι. καὶ τὴν γῆν κινεῖσθαι κατὰ κύκλον πρῶτον εἶπειν· οἱ δ' Ἰκέταν [τὸν] Συρακόσιόν φασιν.

γέγραφε δὲ βιβλίον ἓν, ὃ φησιν Ἑρμιππος (fr. 40 Wehrli) λέγειν τινὰ τῶν

συγγραφέων Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον παραγενόμενον εἰς Σικελίαν πρὸς Διονύσιον ὠνήσασθαι παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Φιλολάου ἀργυρίου Ἀλεξανδρινῶν μνῶν τετταράκοντα καὶ ἔντεῦθεν μεταγεγραφέναι τὸν Τίμαιον. ἕτεροι δὲ λέγουσι τὸν Πλάτωνα λαβεῖν αὐτά, παρὰ Διονυσίου παραιτησάμενον ἐκ τῆς φυλακῆς νεανίσκον ἀπηγμένον τῶν τοῦ Φιλολάου μαθητῶν.

τοῦτόν φησι Δημήτριος (fr. 25 Mejer) ἐν Ὀμωνύμοις πρῶτον ἐκδοῦναι τῶν

Πυθαγορικῶν [τὰ] Περὶ φύσεως, ὧν ἀρχὴ ἦδε· (B 1)

„ἀ φύσις δ' ἐν τῷ κόσμῳ ἀρμόχθη ἐξ ἀπειρῶν τε καὶ περαινόντων, καὶ ὅλος [ὁ] κόσμος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα.“

A 1a = Platón, Phaedo 61e

καὶ Φιλολάου ἤκουσα, ὅτε παρ' ἡμῖν διητᾶτο...

Scholion:

οὗτος ὁ Φιλόλαος. Πυθαγόρειος ἦν ἐξ Ἰταλίας πεφευγὼς διὰ τὸν ἐμπρησμόν τὸν τότε ὑπὸ Κύλωνος γεγονότα διὰ τὸ ἀνεπιτήδειον αὐτὸν πρὸς φιλοσοφίαν ὄντα ἀπελαθῆναι τοῦ ὀμακοῦ· ὃς καὶ δι' αἰνιγμάτων ἐδίδασκε καθάπερ ἦν ἔθος αὐτοῖς. ἦλθεν οὖν οὗτος εἰς Θήβας τεθνεῶτι τῷ διδασκάλῳ Λύσιδι χοᾶς ποιήσων ἐκεῖ τεθαμμένῳ. Ἰππαρχος (= Ἄρχιππος c. 46) δὲ καὶ Φιλόλαος μόνοι τῆς εἰρημένης συμφορᾶς τῶν Πυθαγορείων διεσώθησαν.

A 2 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum IX, 38

φησὶ δὲ καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Κυζικηνὸς Φιλολάῳ αὐτὸν συγγεγονέναι.

A 3 = Cicero, De orat. III, 34, 139

aut Philolaus Archytam Tarentinum (instituit).

A 4 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum VIII, 46

Ἦκμαζε δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα, καὶ αὐτοῦ τὸ σύστημα διέμενε μέχρι γενεῶν ἑννέα ἢ καὶ δέκα· τελευταῖοι γὰρ ἐγένοντο τῶν Πυθαγορείων, οὓς καὶ Ἀριστόξενος (fr. 12; FHG II, 275) εἶδε, Ξενόφιλος τε ὁ Χαλκιδεὺς ἀπὸ Θράκης καὶ Φάντων ὁ Φλιάσιος καὶ Ἐχεκράτης καὶ Διοκλῆς καὶ Πολύμναστος Φλιάσιοι καὶ αὐτοί. ἦσαν δὲ ἀκροαταὶ Φιλολάου καὶ Εὐρύτου τῶν Ταραντίνων.

A 4a = Plútarchos, De genio Socrat. 13; 583a

ἐπεὶ γὰρ ἐξέπεσον αἱ κατὰ πόλεις ἐταιρεῖαι τῶν Πυθαγορικῶν στάσει κρατηθέντων, τοῖς δ' ἔτι συνεστῶσιν ἐν Μεταποντίῳ συνεδρεῦουσιν ἐν οἰκίᾳ πῦρ οἱ Κυλώνειοι περιένησαν καὶ διέφθειραν ἐν ταύτῳ πάντας πλὴν Φιλολάου καὶ Λύσιδος νέων ὄντων ἔτι ῥώμηι καὶ κουφότητι διωσαμένων τὸ πῦρ, Φιλόλαος μὲν εἰς Λευκανοὺς φυγὼν ἐκεῖθεν ἀνεσώθη πρὸς τοὺς ἄλλους φίλους ἤδη πάλιν ἀθροιζομένους καὶ κρατοῦντας τῶν Κυλωνείων.

A 5 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum III, 6

ἔπειτα γενόμενος ὀκτώ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν, καθά φησιν Ἐρμόδωρος, εἰς Μέγαρα πρὸς Εὐκλείδην σὺν καὶ ἄλλοις τισὶ Σωκρατικοῖς ὑπεχώρησεν. ἔπειτα εἰς Κυρήνην ἀπῆλθε πρὸς Θεόδωρον τὸν μαθηματικόν, κάκειθεν εἰς Ἰταλίαν πρὸς τοὺς Πυθαγορικοὺς Φιλόλαον καὶ Εὐρυτον.

A 6 = Vitruvius I, 1, 16-17

quibus vero natura tantum tribuit sollertiae acuminis memoriae, ut possint geometriam astrologiam musicen ceterasque disciplinas penitus habere notas ... hi autem inveniuntur raro, ut aliquando fuerunt Aristarchus Samius, Philolaus et Archytas Tarentini, Apollonius Pergaeus ... qui multas res organicas et gnomonicas numero naturalibusque rationibus inventas atque explicatas posteris reliquerunt.

A 7 = Athénaios, Deipnosophistae IV, 184e = IV, 84,13 Kaibel

καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δὲ πολλοὶ τὴν ἀυλητικὴν ἡσκησαν ὡς Εὐφρόνωρ τε καὶ Ἄρχύτας Φιλόλαός τε ἄλλοι τε οὐκ ὀλίγοι.

A 7a = Plútarchos, Quaestiones convivales VIII 2, 1; 718e

γεωμετρία κατὰ τὸν Φιλόλαον ἀρχὴ καὶ μητρόπολις ... τῶν ἄλλων (μαθημάτων).

A 8/1 = Gellius Atticus III, 17, 4

Timon amarulentus librum maledicentissimum conscripsit, qui Σίλλος inscribitur. in eo libro Platonem philosophum contumeliose appellat, quod inpenso pretio librum Pythagoricae disciplinae emisset exque eo Timaeum, nobilem illum dialogum, concinnasset. versus super ea re Timonos hi sunt (fr. 54 D.):

καὶ σὺ Πλάτων· καὶ γάρ σε μαθητείας πόθος ἔσχεν,
πολλῶν δ' ἀργυρίων ὀλίγην ἠλλάξαι βίβλον,
ἔνθεν ἀπαρχόμενος τιμαιογραφεῖν ἐδιδάχθης.

A 8/2 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum III, 9

λέγουσι δέ τινες, ὧν ἔστι καὶ Σάτυρος (fr. 16; FHG III, 163), ὅτι Δίῳ ἐπέστειλεν εἰς Σικελίαν ὠνήσασθαι τρία βιβλία Πυθαγορικὰ παρὰ Φιλόλαου μινῶν ἑκατόν.

A 8/3 = Eusebios, Adversus Hierocl. p. 64 (380, 8 Kayser)

καὶ μὴν οὐδ' ὁ περιβόητος Πλάτων πάντων γε μᾶλλον τῆς Πυθαγόρου κεκοινωνηκῶς φιλοσοφίας οὐτ' Ἄρχύτας οὐτ' αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ τὰς Πυθαγόρου γραφῆι παραδοὺς ὁμιλίας Φιλόλαος.

A 9/1 = Áetios I, 3, 10 (Dox. 283)

Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος τὸ πέρασ καὶ τὸ ἄπειρον.

A 9/2 = Proklos, In Timaeum comm. I, 176, 27 Diehl

κρατεῖται δὲ ὑπὸ τῶν θειοτέρων τὰ καταδεέστερα καὶ εἷς ἀποτελεῖται κόσμος ἐξ ἐναντίων ἡρμωσμένος, ἐκ περαινόντων τε καὶ ἀπείρων ὑφεστηκῶς κατὰ τὸν Φιλόλαον.

A 10 = Theón ze Smyrny 20, 19 Hiller

Ἄρχύτας δὲ καὶ Φιλόλαος ἀδιαφόρως τὸ ἓν καὶ μονάδα καλοῦσι καὶ τὴν μονάδα ἓν.

A 11 = Lúkiános, De lapsu in sal. 5

εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τὴν τετρακτὺν τὸν μέγιστον ὄρκον αὐτῶν, ἣν τὸν ἐντελῆ αὐτοῖς ἀριθμὸν ἀποτελεῖν οἴ[ονται τὸν] δέκα, ὑγείας ἀρχὴν ἐκάλεσαν· ὧν καὶ Φιλόλαος ἐστί.

A 12 = Theolog. Arithm. 74, 10 de Falco

Φιλόλαος δὲ μετὰ τὸ μαθηματικὸν μέγεθος τριχῆ διαστὰν [ἐν] τετράδι, ποιότητα καὶ χρῶσιν ἐπιδειξαμένης τῆς φύσεως ἐν πεντάδι, ψύχωσιν δὲ ἐν ἑξάδι, νοῦν δὲ καὶ ὑγείαν καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενον φῶς ἐν ἑβδομάδι, μετὰ ταῦτά φησιν ἕρωτα καὶ φιλίαν καὶ μῆτιν καὶ ἐπίνοϊαν ἐπ' ὀγδοάδι συμβῆναι τοῖς οὖσιν.

A 13 /1 = Theolog. Arithm. 82, 10

ὅτι καὶ Σπεύσιππος, ὁ Πωτώνης μὲν υἱὸς τῆς τοῦ Πλάτωνος ἀδελφῆς, διάδοχος δὲ Ἀκαδημίας πρὸ Ξενοκράτου, ἐκ τῶν ἑξαιρέτως σπουδασθεισῶν ἀεὶ Πυθαγορικῶν ἀκροάσεων, μάλιστα δὲ τῶν Φιλολάου συγγραμμάτων, βιβλίδιον τι συντάξας γλαφυρὸν ἐπέγραψε μὲν αὐτὸ Περί Πυθαγορικῶν ἀριθμῶν (fr. 4 P. Lang Bonn 1911 S. 53ff.), ἀπ' ἀρχῆς δὲ μέχρι ἡμίσεως περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς γραμμικῶν ἐμμελέστατα διεξεληθῶν πολυγωνίων τε καὶ παντοίων τῶν ἐν ἀριθμοῖς ἐπιπέδων ἅμα καὶ στερεῶν, περὶ τε τῶν πέντε σχημάτων, ἃ τοῖς κοσμικοῖς ἀποδίδονται στοιχείοις, ιδιότητός [τε] αὐτῶν καὶ πρὸς ἀλλήλα κοινότητος, ἀναλογίας τε καὶ ἀνακολουθίας, μετὰ ταῦτα λοιπὸν θάτερον (τὸ) τοῦ βιβλίου ἡμισυ περὶ δεκάδος ἀντικρυς ποιεῖται, φυσικωτάτην αὐτὴν ἀποφαίνων καὶ τελεστικωτάτην τῶν ὄντων, οἷον εἶδος τι τοῖς κοσμικοῖς ἀποτελέσμασι τεχνικὸν ἀφ' ἑαυτῆς (ἀλλ' οὐχ ἡμῶν νομισάντων ἢ ὡς ἔτυχε) θεμέλιον ὑπάρχουσιν καὶ παράδειγμα παντελέστατον τῶι τοῦ παντός ποιητῆι θεῶι προεκκειμένην. λέγει δὲ τὸν τρόπον τοῦτον περὶ αὐτῆς· ἔστι δὲ τὰ δέκα τέλειος [ἀριθμός], καὶ ὀρθῶς τε καὶ κατὰ φύσιν εἰς τοῦτον καταντῶμεν παντοίως ἀριθμοῦντες Ἕλληνες τε καὶ πάντες ἄνθρωποι οὐδὲν αὐτοὶ ἐπιτηδεύοντες· πολλὰ γὰρ ἴδια ἔχει, ἃ προσήκει τὸν οὕτω τέλειον ἔχειν, πολλὰ δὲ ἴδια μὲν οὐκ ἔστιν αὐτοῦ, δεῖ δὲ ἔχειν αὐτὰ τέλειον. πρῶτον μὲν οὖν ἄρτιον δεῖ εἶναι, ὅπως ἴσοι ἐνῶσιν οἱ περισσοὶ καὶ ἄρτιοι, καὶ μὴ ἑτερομερεῖς· ἐπεὶ γὰρ πρότερος ἀεὶ ἔστιν ὁ περισσὸς τοῦ ἀρτίου, εἰ μὴ ἄρτιος εἴη ὁ συμπεραίνων, πλεονεκτῆσει ὁ ἕτερος. εἶτα δὲ ἴσους ἔχειν χρὴ τοὺς πρῶτους καὶ ἀσυνθέτους καὶ τοὺς δευτέρους καὶ συνθέτους· ὁ δὲ δέκα ἔχει ἴσους, καὶ οὐδεὶς ἂν ἄλλος ἐλάσσων τῶν δέκα τοῦτο

ἔπαθεν ἀριθμός, πλείων δὲ τάχα (καὶ γὰρ ὁ βῆ καὶ ἄλλοι τινές), ἀλλὰ πυθμὴν αὐτῶν ὁ δέκα. καὶ πρῶτος τοῦτο ἔχων καὶ ἐλάχιστος τῶν ἐχόντων τέλος τι ἔχει, καὶ ἴδιόν πως αὐτοῦ τοῦτο γέγονε τὸ ἐν πρῶτῳ αὐτῶι ἴσους ἀσυνθέτους τε καὶ συνθέτους ὄφθαι, ἔχων τε τοῦτο ἔχει πάλιν [ἴσους] καὶ τοὺς πολλαπλασίους καὶ τοὺς ὑποπολλαπλασίους, ὧν εἰσι πολλαπλάσιοι· ἔχει μὲν γὰρ ὑποπολλαπλασίους τοὺς μέχρι πέντε, τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν ἕξ μέχρι τῶν δέκα (οἱ) πολλαπλασίους αὐτῶν· ἐπεὶ δὲ τὰ ζ οὐδενός, ἐξαιρετέον· καὶ τὰ δ, ὡς πολλαπλάσια τοῦ β, ὥστε ἴσους εἶναι πάλιν (δεῖ). ἔτι πάντες οἱ λόγοι ἐν τῶι ι, ὃ τε τοῦ ἴσου καὶ τοῦ μείζονος καὶ τοῦ ἐλάττονος καὶ τοῦ ἐπιμορίου καὶ τῶν λοιπῶν εἰδῶν ἐν αὐτῶι, καὶ οἱ γραμμικοὶ [καὶ] οἱ ἐπίπεδοι καὶ οἱ στερεοί. τὸ μὲν γὰρ α στιγμὴ, τὰ δὲ β γραμμὴ, τὰ δὲ γ τρίγωνον, τὰ δὲ δ πυραμῖς· ταῦτα δὲ πάντα ἐστὶ πρῶτα καὶ ἀρχαὶ τῶν καθ' ἕκαστον ὁμογενῶν. καὶ ἀναλογιῶν δὲ πρώτη αὕτη ἐστὶν ἢ ἐν αὐτοῖς ὀφθεῖσα, ἢ τὸ ἴσον μὲν ὑπερέχουσα, τέλος δὲ ἔχουσα ἐν τοῖς δέκα. ἐν τε ἐπιπέδοις καὶ στερεοῖς πρῶτά ἐστι ταῦτα, στιγμὴ, γραμμὴ, τρίγωνον, πυραμῖς· ἔχει δὲ ταῦτα τὸν τῶν δέκα ἀριθμὸν καὶ τέλος ἴσχει· τετράς μὲν γὰρ ἐν πυραμίδος γωνίαις ἢ βάσεσιν, ἕξας δὲ ἐν πλευραῖς, ὥστε δέκα· τετράς δὲ πάλιν ἐν στιγμῆς καὶ γραμμῆς διαστήμασι καὶ πέρασιν, ἕξας δὲ ἐν τριγώνου πλευραῖς καὶ γωνίαις, ὥστε πάλιν δέκα. καὶ μὴν καὶ ἐν τοῖς σχήμασι κατ' ἀριθμὸν σκεπτομένῳ συμβαίνει· πρῶτον γὰρ ἐστὶ τρίγωνον τὸ ἰσόπλευρον, ὃ ἔχει μίαν πως γραμμὴν καὶ γωνίαν· λέγω δὲ μίαν, διότι ἴσας ἔχει· ἄσχιστον γὰρ αἰεὶ καὶ ἐνοειδὲς τὸ ἴσον· δεύτερον δὲ τὸ ἡμιτετράγωνον· μίαν γὰρ ἔχον παραλλαγὴν γραμμῶν καὶ γωνιῶν ἐν δυάδι ὀραῖται· τρίτον δὲ τὸ τοῦ ἰσοπλεύρου ἡμισυ τὸ καὶ ἡμιτρίγωνον· πάντως γὰρ ἄνισον καθ' ἕκαστον, τὸ δὲ πᾶν αὐτοῦ τρία ἐστί. καὶ ἐπὶ τῶν στερεῶν εὐρίσκοις ἂν ἄχρι τῶν τεττάρων προῖον τὸ τοιοῦτο, ὥστε δεκάδος καὶ οὕτως ψαύει· γίνεται γὰρ πως ἢ μὲν πρώτη πυραμῖς μίαν πως γραμμὴν τε καὶ ἐπιφάνειαν ἐν ἰσότητι ἔχουσα, ἐπὶ τοῦ ἰσοπλεύρου ἰσταμένη· ἢ δὲ δευτέρα δύο, ἐπὶ τετράγωνον ἐγηγερομένη, μίαν παραλλαγὴν ἔχουσα παρὰ τῆς ἐπὶ τῆς βάσεως γωνίας, ὑπὸ τριῶν ἐπιπέδων περιεχομένη, τὴν κατὰ κορυφὴν ὑπὸ τεττάρων

συγκλειομένη, ὥστε ἐκ τούτου δυάδι εὐικέναι· ἡ δὲ τρίτη τριάδι, ἐπὶ ἡμιτετραγώνου βεβηκυῖα καὶ σὺν τῇ ὀφθείσῃ μιᾷ ὡς ἐν ἐπιπέδῳ τῇ ἡμιτετραγώνῳ ἔτι καὶ ἄλλην ἔχουσα διαφορὰν τὴν τῆς κορυφαίας γωνίας, ὥστε τριάδι ἂν ὁμοιοῖτο, πρὸς ὀρθὰς τὴν γωνίαν ἔχουσα τῇ τῆς βάσεως μέσῃ πλευρᾷ· τετράδι δὲ ἡ τετάρτη κατὰ ταυτά, ἐπὶ ἡμιτετραγώνῳ βάσει συνισταμένη, ὥστε τέλος ἐν τοῖς δέκα λαμβάνειν τὰ λεχθέντα. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἐν τῇ γενέσει· πρώτη μὲν γὰρ ἀρχὴ εἰς μέγεθος στιγμῆ, δευτέρα γραμμῆ, τρίτη ἐπιφάνεια, τέταρτον στερεόν.

A 13 /2 = Theolog. Arithm. 81, 15

Πίστις γε μὴν καλεῖται [ἡ δεκάς], ὅτι κατὰ τὸν Φιλόλαον δεκάδι καὶ τοῖς αὐτῆς μορίοις περὶ τῶν ὄντων οὐ παρέργως καταλαμβανομένοις πίστιν βεβαίαν ἔχομεν. διόπερ καὶ Μνήμη λέγοιτ' ἂν ἐκ τῶν αὐτῶν, ἀφ' ὧν καὶ μονὰς Μνημοσύνη ὠνομάσθη.

A 13 /3 = Ióannés Laurentius Lydus, De mensibus I, 15

ὀρθῶς οὖν αὐτὴν ὁ Φιλόλαος δεκάδα προσηγόρευσεν ὡς δεκτικὴν τοῦ ἀπειροῦ.

A 14 /1 = Proklos, In Eucl. 130, 8

καὶ γὰρ παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις εὐρήσομεν ἄλλας γωνίας ἄλλοις θεοῖς ἀνακειμένας ὥσπερ καὶ ὁ Φιλόλαος πεποιήκε τοῖς μὲν τὴν τριγωνικὴν γωνίαν τοῖς δὲ τὴν τετραγωνικὴν ἀφιερῶσας καὶ ἄλλας ἄλλοις καὶ τὴν αὐτὴν πλείοσι θεοῖς καὶ τῷ αὐτῷ πλείους κατὰ τὰς διαφοροὺς ἐν αὐτῷ δυνάμεις ἀνεῖς.

A 14 /2 = Proklos, In Eucl. 166, 25

εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Φιλόλαος τὴν τοῦ τριγώνου γωνίαν τέτταρσιν ἀνέθηκεν θεοῖς, Κρόνῳ καὶ Ἐίδῃ καὶ Ἄρῃ καὶ Διονύσῳ ... ὁ μὲν γὰρ Κρόνος πᾶσαν ὑφίστησι τὴν ὑγρὰν καὶ ψυχρὰν οὐσίαν, ὁ δὲ Ἄρης πᾶσαν τὴν ἔμπυρον φύσιν, καὶ ὁ μὲν Ἐίδης τὴν χθονίαν ὅλην συνέχει ζῶν, ὁ δὲ Διόνυσος τὴν ὑγρὰν καὶ θερμὴν ἐπιτροπεύει

γένεσιν, ἥς καὶ ὁ οἶνος σύμβολον ὑγρὸς ὦν καὶ θερμὸς. πάντες δὲ οὗτοι κατὰ μὲν τὰς εἰς τὰ δεύτερα ποιήσεις διεστήκασι, ἦνωνται δὲ ἀλλήλοις. διὸ καὶ κατὰ μίαν αὐτῶν γωνίαν συνάγει τὴν ἔνωσιν ὁ Φιλόλαος.

A 14 /3 = Proklos, In Eucl. 173, 11

καὶ πρὸς τούτοις ὁ Φιλόλαος κατ' ἄλλην ἐπιβολὴν τὴν τοῦ τετραγώνου γωνίαν Ἰρέας καὶ Δήμητρος καὶ Ἐστίας ἀποκαλεῖ.

A 14 /4 = Proklos, In Eucl. 174, 12

τὴν γὰρ τοῦ δωδεκαγώνου γωνίαν Διὸς εἶναί φησιν ὁ Φιλόλαος, ὡς κατὰ μίαν ἔνωσιν τοῦ Διὸς ὄλον συνέχοντος τὸν τῆς δωδεκάδος ἀριθμόν.

A 14 /5 = Damaskios II, 127, 7 Ruelle

διὰ τί γὰρ τῶι μὲν (τῶν θεῶν) τὸν κύκλον ἀνιέρουν οἱ Πυθαγόρειοι, τῶι δὲ τρίγωνον, τῶι δὲ τετράγωνον, τῶι δὲ ἄλλο καὶ ἄλλο τῶν εὐθυγράμμων (τῶν) σχημάτων, ὡς δὲ καὶ μικτῶν, ὡς τὰ ἡμικύκλια τοῖς Διοσκούροις; πολλάκις δὲ τῶι αὐτῶι ἄλλο καὶ ἄλλο ἀπονέμων κατ' ἄλλην ιδιότητα καὶ ἄλλην ὁ Φιλόλαος ἐν τούτοις σοφός, καὶ μήποτε ὡς καθόλου εἰπεῖν τὸ μὲν περιφερὲς κοινὸν σχῆμά ἐστιν πάντων τῶν νοερῶν θεῶν ἢ νοεροί, τὰ δὲ εὐθύγραμμα ἴδια ἐκάστων ἄλλα ἄλλων κατὰ τὰς τῶν ἀριθμῶν, τῶν γωνιῶν καὶ τῶν πλευρῶν ιδιότητος· οἷον Ἄθηνᾶς μὲν τὸ τρίγωνον, Ἐρμοῦ δὲ τὸ τετράγωνον. ἤδη δὲ φησιν ὁ Φιλόλαος·

καὶ τοῦ τετραγώνου ἥδε μὲν ἡ γωνία τῆς Ἰρέας, ἥδε δὲ τῆς Ἥρας, ἄλλη δὲ ἄλλης θεοῦ.

καὶ ὅλως ἐστὶν θεολογικὸς ὁ περὶ τῶν σχημάτων ἀφορισμός.

A 14 /6 = Plútarchos, De Is. et Osir. 30; 363a

φαίνονται δὲ καὶ οἱ Πυθαγορικοὶ τὸν Τυφῶνα δαιμονικὴν ἡγούμενοι δύναμιν.

λέγουσι γὰρ ἐν ἀρτίῳ μέτρῳ ἕκτωι καὶ πεντηκοστῶι γεγονέναι Τυφῶνα· καὶ πάλιν

τὴν μὲν τοῦ τριγώνου [γωνίαν] Ἐίδου καὶ Διονύσου καὶ Ἄρεος εἶναι· τὴν δὲ τοῦ τετραγώνου Ῥέας καὶ Ἀφροδίτης καὶ Δήμητρος καὶ Ἐστίας καὶ Ἡρας· τὴν δὲ τοῦ δωδεκαγώνου Διός· τὴν δ' ἑκκαιπεντηκονταγώνου Τυφῶνος, ὡς Εὐδοξος ἰστόρηκεν.

A 15 = Áetios II, 6, 5 (Dox. 334)

Πυθαγόρας πέντε σχημάτων ὄντων στερεῶν, ἅπερ καλεῖται καὶ μαθηματικά, ἐκ μὲν τοῦ κύβου φησὶ γεγονέναι τὴν γῆν, ἐκ δὲ τῆς πυραμίδος τὸ πῦρ, ἐκ δὲ τοῦ ὀκταέδρου τὸν ἀέρα, ἐκ δὲ τοῦ εἰκοσαέδρου τὸ ὕδωρ, ἐκ δὲ τοῦ δωδεκαέδρου τὴν τοῦ παντὸς σφαῖραν.

A 16 = Áetios II, 7, 7 (Dox. 336)

Φιλόλαος πῦρ ἐν μέσῳ περὶ τὸ κέντρον ὅπερ ἐστὶν τοῦ παντὸς καλεῖ (B 7) καὶ Διὸς οἶκον καὶ μητέρα θεῶν βωμόν τε καὶ συνοχὴν καὶ μέτρον φύσεως. καὶ πάλιν πῦρ ἕτερον ἀνωτάτω τὸ περιέχον. πρῶτον δ' εἶναι φύσει τὸ μέσον, περὶ δὲ τοῦτο δέκα σώματα θεῖα χορεύειν, (οὐρανόν) [μετὰ τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν] τοὺς εἰκοσιπέντε πλανήτας, μεθ' οὓς ἥλιον, ὑφ' ᾧ σελήνην, ὑφ' ἧ τὴν γῆν, ὑφ' ἧ τὴν ἀντίχθονα, μεθ' ἧ σύμπαντα τὸ πῦρ ἐστὶν περὶ τὰ κέντρα τάξιν ἐπέχον. τὸ μὲν οὖν ἀνωτάτω μέρος τοῦ περιέχοντος, ἐν ᾧ τὴν εἰλικρίνειαν εἶναι τῶν στοιχείων, Ὀλύμπου καλεῖ, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ Ὀλύμπου φορᾶν, ἐν ᾧ τοὺς πέντε πλανήτας μεθ' ἡλίου καὶ σελήνης τετάχθαι, κόσμον, τὸ δ' ὑπὸ τούτοις ὑποσέληνόν τε καὶ περίγειον μέρος, ἐν ᾧ τὰ τῆς φιλομεταβόλου γενέσεως, οὐρανόν. καὶ περὶ μὲν τὰ τεταγμένα τῶν μετεώρων γίνεσθαι τὴν σοφίαν, περὶ δὲ τῶν γινομένων τὴν ἀταξίαν τὴν ἀρετὴν, τελείαν μὲν ἐκείνην ἀτελεῖ δὲ ταύτην.

A 17 = Áetios III, 11, 3 (Dox. 377)

Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος τὸ μὲν πῦρ μέσον (τοῦτο γὰρ εἶναι τοῦ παντὸς ἐστὶν), δευτέραν δὲ τὴν ἀντίχθονα, τρίτην δὲ τὴν οἰκουμένην γῆν ἐξ ἐναντίας κειμένην τε

καὶ περιφερομένην τῆι ἀντίχθονι· παρ' ὃ καὶ μὴ ὀραῖσθαι ὑπὸ τῶν ἐν τῆιδε τοὺς ἐν ἐκείνῃ.

A 17b Huffman = A 17cfr DK = Áetios II, 4, 15; Stobaios I, 21, 6d (Dox. 332, po A 18)

τὸ δὲ ἡγεμονικὸν ἐν τῶι μεσαιτάτῳ πυρὶ, ὅπερ τρόπεως δίκην προὔπεβάλετο τῆς τοῦ παντὸς [σφαίρας] ὁ δημιουργὸς θεός.

A 18 = Áetios II, 5, 3 Mansfeld-Runia (Dox. 333)

Πόθεν τρέφεται ὁ κόσμος

Φιλόλαος διττὴν εἶναι τὴν φθορὰν,¹ τὸ μὲν ἐξ οὐρανοῦ πυρὸς ῥυέντος, τὸ δὲ ἐξ ὕδατος σεληνιακοῦ περιστροφῆι τοῦ ἀέρος ἀποχυθέντος· καὶ τούτων εἶναι τὰς ἀναθυμιάσεις τροφὰς τοῦ κόσμου.

A 19 = Áetios II, 20, 12 Mansfeld-Runia (Dox. 349; Stobaios I, 25, 3d)

Περὶ οὐσίας ἡλίου

Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος ὑαλοειδῆ τὸν ἥλιον, δεχόμενον μὲν τοῦ ἐν τῶι κόσμῳ πυρὸς τὴν ἀνταύγειαν, διηθοῦντα δὲ πρὸς ἡμᾶς τό τε φῶς καὶ τὴν ἀλέαν, ὥστε τρόπον τινὰ διττοὺς ἡλίους γίνεσθαι, τό τε ἐν τῶι οὐρανῶι πυρῶδες καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ πυροειδὲς κατὰ τὸ ἔσοπτροειδές, εἰ μὴ τις καὶ τρίτον λέξει τὴν ἀπὸ τοῦ ἐνόπτρου κατ' ἀνάκλασιν διασπειρομένην πρὸς ἡμᾶς αὐγὴν· καὶ γὰρ ταύτην προσονομάζομεν ἥλιον οἶονεὶ εἶδωλον εἰδώλου.

A 19cfr Huffman = Achilleus Tatios, Isagoga excerpta 19 (46,13 Maass)

Φιλόλαος δὲ [τὸν ἥλιον] τὸ πυρῶδες καὶ διαυγὲς λαμβάνοντα ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ αἰθερίου πυρὸς πρὸς ἡμᾶς πέμπειν τὴν αὐγὴν διὰ τινων ἀραιωμάτων, ὥστε κατ' αὐτὸν τρισσὸν εἶναι τὸν ἥλιον, τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ αἰθερίου πυρὸς, τὸ δὲ ἀπ' ἐκείνου

¹ φθορὰν Áetios, φθορὰν τοῦ κόσμου Stobaios I,20.

πεμπόμενον ἐπὶ τὸν ὑελοειδῆ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενον ἥλιον, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ τοιούτου ἡλίου πρὸς ἡμᾶς πεμπόμενον.

A 20 = Áetios II, 30, 1 Mansfeld-Runia (Dox. 361; Stobaios I, 26, 4)

Περὶ ἐμφάσεως αὐτῆς, διὰ τί γεώδης φαίνεσται τῶν Πυθαγορείων τινὲς μὲν, ὧν ἔστι Φιλόλαος, γεώδη φαίνεσθαι τὴν σελήνην διὰ τὸ περιοικεῖσθαι αὐτὴν καθάπερ τὴν παρ' ἡμῖν γῆν ζώοις καὶ φυτοῖς μείζοσι καὶ καλλίοσιν· εἶναι γὰρ πεντεκαίδεκαπλάσια τὰ ἐπ' αὐτῆς ζῶια τῇ δυνάμει μηδὲν περιττωματικὸν ἀποκρίνοντα, καὶ τὴν ἡμέραν τοσαύτην τῷ μήκει.

A 21 = Áetios III, 13, 1. 2. (Dox. 378)

(περὶ κινήσεως γῆς) οἱ μὲν ἄλλοι μένειν τὴν γῆν· Φιλόλαος δὲ ὁ Πυθαγόρειος κύκλῳ περιφέρεσθαι περὶ τὸ πῦρ κατὰ κύκλον λοξὸν ὁμοιοτρόπως ἡλίῳ καὶ σελήνῃ.

A 22 /1 = Censorinus, De die natali 18, 8

est et Philolai Pythagorici annus ex annis LIX, in quo sunt menses intercalares XXI.

A 22 /2 = Censorinus, De die natali 19, 2

Philolaus annum naturalem dies habere prodidit CCCLXIII et dimidiatum.

A 23 /1 = Marobius, Somn. Scip. I, 14, 19

Pythagoras et Philolaus harmoniam [animam esse dixerunt].

A 23 /2 = Aristotelés, De anima I, 4; 407b27

καὶ ἄλλη δὲ τις δόξα παραδέδοται περὶ ψυχῆς ... ἁρμονίαν γὰρ τινὰ αὐτὴν λέγουσι καὶ γὰρ τὴν ἁρμονίαν κρᾶσιν καὶ σύνθεσιν ἐναντίων εἶναι καὶ τὸ σῶμα συγκεῖσθαι ἐξ ἐναντίων.

A 24 /1 = Nicom. Arithm. 26, 2; 135, 10 H.

τινὲς δὲ αὐτὴν (τὴν μεσότητα - cfr. 47 B 2) ἀρμονικὴν καλεῖσθαι νομίζουσιν ἀκολούθως Φιλόλαω ἀπὸ τοῦ παρῆρπεσθαι πάσῃ γεωμετρικῇ ἀρμονίᾳ, γεωμετρικὴν δὲ ἀρμονίαν φασὶ τὸν κύβον ἀπὸ τοῦ κατὰ τὰ τρία διαστήματα ἡρμόσθαι ἰσάκεις ἴσα ἰσάκεις· ἐν γὰρ παντὶ κύβῳ ἦδε ἡ μεσότης ἐνοπτρίζεται. πλευραὶ μὲν γὰρ παντὸς κύβου εἰσὶν ἰβ, γωνίαι δὲ η, ἐπίπεδα δὲ ζ· μεσότης ἄρα ὁ η τῶν ζ καὶ τῶν ἰβ κατὰ τὴν ἀρμονικὴν.

A 24 /2 = Iamblichos, In Nicom. 118, 23 Pist.

εὔρημα δ' αὐτὴν φασιν εἶναι Βαβυλωνίων καὶ διὰ Πυθαγόρου πρώτου εἰς Ἑλλήνας ἐλθεῖν. εὐρίσκονται γοῦν πολλοὶ τῶν Πυθαγορείων αὐτῇ κεχρημένοι ὥσπερ Ἀρισταῖος ὁ Κροτωνιάτης καὶ Τίμαιος ὁ Λοκρὸς (c. 47) καὶ Φιλόλαος καὶ Ἀρχύτας οἱ Ταραντῖνοι καὶ ἄλλοι πλείους καὶ μετὰ ταῦτα Πλάτων ἐν τῷ Τιμαίῳ (p. 36ab).

A 25 = Porfyrios, In Ptolem. 5; 91 Düring

ἀπὸ δὴ τούτου κινηθέντες τινὲς τῶν μετ' αὐτὸν διάστημα ἐκάλεσαν εἶναι ὑπεροχὴν, ὡς Αἰλιανὸς ὁ Πλατωνικός· καὶ Φιλόλαος δ' ἐπὶ πάντων τῶν διαστημάτων [ταύτην εἴληφε τὴν] προσηγορίαν.

A 26 = Boethius, Inst. mus. III, 5; 276, 15 Friedl.

Philolaus vero Pythagoricus alio modo tonum dividere temptavit, statuens scilicet primordium toni ab eo numero, qui primus cybum a primo impari, quod maxime apud Pythagoricos honorabile fuit, efficeret. nam cum ternarius numerus primus sit impar, tres tertio atque id ter si duxeris, XXVII necessario exsurgit, qui ad XXIII numerum tono distat, eandem ternarii differentiam servans. ternarius enim XXIII summae octava pars est, quae eisdem addita primum a ternario cybum XX ac VII reddit. ex hoc igitur Ph. duas efficit partes, unam quae dimidio sit maior, eamque apotomen vocat, reliquam quae dimidio sit minor eamque rursus diesin dicit (B 6), quam posteri semitonium minus appellavere harum vero differentiam comma (B 6). ac primum diesin in XIII unitatibus constare arbitratur eo, quod haec inter CCLVI et CCXLIII

pervisa sit differentia, quodque idem numerus, id est XIII, ex novenario, ternario atque unitate consistat, quae unitas puncti obtineat locum, ternarius vero primae imparis lineae, novenarius primi imparis quadrati. ex his igitur causis cum XIII diesin ponat, quod semitonium nuncupatur, reliquam XXVII numeri partem, quae XIII unitatibus continetur, apotomen esse constituit. sed quoniam inter XIII et XIII unitas differentiam facit, unitatem loco commatis censet esse ponendam. totum vero tonum in XXVII unitatibus locat eo quod inter CCXVI ab CCXLIII qui inter se distant tono, XXVII sit differentia.

A 27 = Menon Anonymi Londin. (Suppl. Arist. ed. Ac. Bor. III, 1) 18, 8; p. 31

Φιλόλαος δὲ Κροτωνιάτης συνεστάναι φησὶν τὰ ἡμέτερα σώματα ἐκ θερμοῦ. ἀμέτοχα γὰρ αὐτὰ εἶναι ψυχροῦ, ὑπομιμνήσκων ἀπὸ τινων τοιούτων· τὸ σπέρμα εἶναι θερμόν, κατασκευαστικὸν δὲ τοῦτο τοῦ ζῳίου· καὶ ὁ τόπος δέ, εἰς ὃν ἡ καταβολή (μήτρα δὲ αὕτη), ἐστὶν θερμότερα καὶ ἐοικυῖα ἐκείνῳ· τὸ δὲ ἐοικός τινι τὰτὸ δύναται ὧι ἔοικεν· ἐπεὶ δὲ τὸ κατασκευάζον ἀμέτοχόν ἐστὶν ψυχροῦ καὶ ὁ τόπος δέ, ἐν ᾧ ἡ καταβολή, ἀμέτοχός ἐστὶν ψυχροῦ, δῆλον ὅτι καὶ τὸ κατασκευαζόμενον ζῳιον τοιοῦτον γίνεται. εἰς δὲ τούτου τὴν κατασκευὴν ὑπομνήσει προσχρηῖται τοιαύτη· μετὰ γὰρ τὴν ἔκτεξιν εὐθέως τὸ ζῳιον ἐπισπᾶται τὸ ἐκτὸς πνεῦμα ψυχρὸν ὄν· εἶτα πάλιν καθαπερεὶ χρέος ἐκπέμπει αὐτό. διὰ τοῦτο δὴ καὶ ὄρεξις τοῦ ἐκτὸς πνεύματος, ἵνα τῆι ἐπεισάκτωι τοῦ πνεύματος ὀλκῆι θερμότερα ὑπάρχοντα τὰ ἡμέτερα σώματα πρὸς αὐτοῦ καταψύχῃται. καὶ τὴν μὲν σύστασιν τῶν ἡμετέρων σωμάτων ἐν τούτοις φησὶν. λέγει δὲ γίνεσθαι τὰς νόσους διὰ τε χολὴν καὶ αἷμα καὶ φλέγμα, ἀρχὴν δὲ γίνεσθαι τῶν νόσων ταῦτα. ἀποτελεῖσθαι δὲ φησὶν τὸ μὲν αἷμα παχὺ μὲν ἔσω παραθλιβομένης τῆς σαρκός, λεπτὸν δὲ γίνεσθαι διαιρουμένων τῶν ἐν τῆι σαρκὶ ἀγγείων· τὸ δὲ φλέγμα συνίστασθαι ἀπὸ τῶν ὄμβρων φησὶν. λέγει δὲ τὴν χολὴν ἰχώρα εἶναι τῆς σαρκός. παράδοξόν τε αὐτὸς ἀνήρ ἐπὶ τούτου κινεῖ· λέγει γὰρ μὴδὲ τετάχθαι ἐπὶ τῷ ἥπατι χολὴν, ἰχώρα μέντοι τῆς σαρκός εἶναι τὴν χολὴν. τό τ' αὖ φλέγμα τῶν πλείστων ψυχρὸν εἶναι λεγόντων αὐτὸς θερμόν τῆι φύσει ὑποτίθεται. ἀπὸ γὰρ τοῦ φλέγειν

φλέγμα ειρῆσθαι· ταύτη δὲ καὶ τὰ φλεγμαίνοντα μετοχῆι τοῦ φλέγματος φλεγμαίνει· καὶ ταῦτα μὲν δὴ ἀρχὰς τῶν νόσων ὑποτίθεται, συνεργὰ δὲ ὑπερβολὰς τε θερμασίας, τροφῆς, καταψύξεως καὶ ἐνδείας [τούτων ἢ] τῶν τούτοις παραπλησίων.

A 28 = Menon Anonymi Londin. (Suppl. Arist. ed. Ac. Bor. III, 1) 20, 21

καὶ σχεδὸν οὗτος ὡς ὁ Φιλόλαος, οἶεται μὴ εἶναι ἐν ἡμῖν χολὴν ἢ ἄχρειον.

A 29 = Sextos Empeirikos, Aadvrsus mathem. VII, 92

οἱ δὲ Πυθαγορικοὶ τὸν λόγον μὲν φασιν (κριτήριον εἶναι), οὐ κοινῶς δέ, τὸν δὲ ἀπὸ τῶν μαθημάτων περιγινόμενον, καθάπερ ἔλεγε καὶ ὁ Φιλόλαος, θεωρητικόν τε ὄντα τῆς τῶν ὄλων φύσεως ἔχειν τινὰ συγγένειαν πρὸς ταύτην, ἐπεὶπερ ὑπὸ τοῦ ὁμοίου τὸ ὅμοιον καταλαμβάνεσθαι πέφυκεν.